

11.10.2017

MIETINTÖ

ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta
21. huhtikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston
direktiivin 2004/35/EY (ns. ympäristövastuudirektiivi) soveltamisesta
(2016/2251(INI))

Oikeudellisten asioiden valiokunta

Esittelijä: Laura Ferrara

Valmistelija (*):

Benedek Jávor, ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden
valiokunta

(*) Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 54 artikla

SISÄLTÖ

	Sivu
PERUSTELUT – YHTEENVETO TOSISEIKOISTA JA HAVAINNOISTA.....	3
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS.....	7
YMPÄRISTÖN, KANSANTERVEYDEN JA ELINTARVIKKEIDEN TURVALLISUUDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO	17
TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	23
LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	24

PERUSTELUT – YHTEENVETO TOSISEIKOISTA JA HAVAINNOISTA

I. Tavoite

Direktiivin 2004/35/EY (jäljempänä 'ympäristövastuudirektiivi') tavoitteena oli perustaa yhteinen järjestelmä ympäristövahinkojen ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi yhteiskunnalle kohtuullisin kustannuksin ja SEUT 191 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti.

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi ympäristövastuudirektiivissä on yleinen vahingon määritelmä, jolla tarkoitetaan luonnonvarojen mitattavissa olevaa haitallista muutosta tai luonnonvarapalvelun mitattavissa olevaa joko suoraan tai välillisesti aiheutunutta huononemista.

Tämän jälkeen on yksilöity vielä yksi vahinkoluokka ('ympäristövahinko'), ja erityisesti:

- a) suojeltaville lajeille ja luontotyypeille aiheutunut vahinko, eli vahinko, joka vaikuttaa merkittävän haitallisesti kyseisten lajien tai luontotyyppien suojelun suotuisan tason saavuttamiseen tai ylläpitämiseen; Tällaisten vaikutusten merkittävyyttä on arvioitava suhteessa perustilaan ottaen huomioon kyseisessä direktiivissä esitetyt perusteet;
- b) vesille aiheutuva vahinko eli vahinko, joka vaikuttaa huomattavan haitallisesti sisävesien (sekä pinta- että pohjavesien) ekologiseen, kemialliseen tai määrälliseen tilaan tai ekologiseen potentiaaliin sekä merivesien ympäristön tilaan;
- c) maaperälle aiheutuva vahinko eli maaperän pilaantuminen, joka aiheuttaa huomattavan riskin siitä, että aineiden, valmisteiden, organismien tai mikro-organismien suora tai välillinen joutuminen maahan tai maapohjaan vaikuttaa haitallisesti ihmisten terveyteen.

II. Tietolähteet

Tämä valiokunta-aloitteinen mietintö ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annetun direktiivin 2004/35/EY soveltamisesta perustuu muun muassa seuraavista lähteistä saatuihin tietoihin:

- Euroopan komissiolle laadittu tutkimus "Study on ELD Effectiveness: Scope and Exception" (Tutkimus ympäristövastuudirektiivin tehokkuudesta: soveltamisala ja poikkeukset)¹;
- Euroopan komissiolle laadittu tutkimus "Study to explore the feasibility of creating a fund to cover environmental liability and losses occurring from industrial accident" (Tutkimus mahdollisuuksista perustaa rahasto teollisuusonnettomuuksiin liittyvää ympäristövastuuta ja ympäristövahinkojen korvaamista varten)²;

¹ BIO Intelligence Service (2014), "Study on ELD Effectiveness: Scope and Exceptions", Euroopan komissiolle (DG ENV) laadittu loppuraportti.

² BIO Intelligence Service et al. (2012), "Study to explore the feasibility of creating a fund to cover environmental liability and losses occurring from industrial accident", Euroopan komissiolle (DG ENV) laadittu loppuraportti.

- Euroopan komissiolle laadittu tutkimus ”Experience gained in the application of ELD biodiversity damage” (Kokemukset ympäristövastuudirektiivin soveltamisesta biodiversiteetille aiheutuneiden vahinkojen osalta)¹;
- komission kertomus neuvostolle ja Euroopan parlamentille ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annetun direktiivin 2004/35/EY² 18 artiklan 2 kohdan nojalla;
- komission yksiköiden valmisteluasiakirja ympäristövastuudirektiivin REFIT-arvioinnista³;
- Euroopan parlamentin tutkimuspalvelun 15. kesäkuuta 2016 päivätty ilmoitus: ”The implementation of the Environmental Liability Directive: a survey of the assessment process carried out by the Commission” (Ympäristövastuudirektiivin täytäntöönpano: komission toteuttaman arviointiprosessin tarkastelu)⁴.

III. Ympäristövastuudirektiivin täytäntöönpanon tilanne

Ympäristövastuudirektiiviä sovelletaan direktiivin liitteessä III olevan perusteellisen luettelon perusteella objektiivisesti kaikkiin ’toiminnanharjoittajiin’, jotka toiminnallaan aiheuttavat tai voisivat aiheuttaa ’ympäristövahingon’.

Tämän toiminnan lisäksi on tarpeen antaa todisteita ammatillista toimintaa harjoittavan henkilön tuottamuksellisesta tai huolimattomasta menettelystä, kun ammatillisella toiminnalla tarkoitetaan ”toimintaa, jota harjoitetaan taloudellisen, kaupallisen tai yritystoiminnan puitteissa, riippumatta siitä, onko se luonteeltaan yksityistä vai julkista taikka voittoa tavoittelevaa vai voittoa tavoittelematonta”.

Tämän ankaran vahinkovastuun järjestelmän soveltaminen on näin ollen hyvin rajoitettua, sillä sitä voidaan soveltaa ainoastaan tietynlaisiin ympäristövahinkoihin (vesi, maaperä, luonnon monimuotoisuus) ja vain eräiden vaarallisina pidettyjen, rajoitettuun luetteloon sisällytettyjen toimintojen puitteissa.

Ympäristövastuudirektiivin soveltamisalaa rajoittavat lisäksi täydellinen epävarmuus ympäristövahinkoa koskevan ”olennaisuusrajan” käsitteestä ja 4 artiklassa säädetyt vastuujärjestelmää koskevat poikkeukset.

Tämän erittäin epämääräisen ja epätäydellisen järjestelmän seurauksia on analysoitu erilaisissa komission laatimissa tutkimuksissa ja ympäristövastuudirektiivin 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti laaditussa kertomuksessa. Direktiivi on saatettu osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä kauttaaltaan epäyhtenäisellä ja hajanaisella tavalla ja usein hyväksymällä sääntelyä, joka on osoittautunut tehottomaksi.

IV. Ympäristövastuudirektiivin tehokkuuden rajat

¹ Milieu Ltd., IUCN (2014), ”Experience gained in the application of ELD biodiversity damage”, Euroopan komissiolle (DG ENV) laadittu loppuraportti.

² COM(2016)0204.

³ SWD(2016)0121.

⁴ PE 556.943.

Edellä mainitun käytettyjen termien yleisluontoisuuden lisäksi pääasialliset puutteet on havaittu siinä, ettei ole olemassa asianmukaista hallinnollista menettelyä, joka hallitusten tulisi ottaa käyttöön voidakseen noudattaa direktiivissä säädettyä velvollisuutta toimia ympäristövahinkotapauksissa.

Lisäksi komission tutkimuksista on ilmennyt, että monet jäsenvaltiot soveltavat edelleen omaa kansallista lainsäädäntöään alueellaan tapahtuneisiin ympäristövahinkoihin juuri ympäristövastuudirektiivin soveltamisen ja täytäntöönpanon hankaluuden vuoksi.

Tämä on myös johtanut ristiriitaisiin ja epätydyttäviin tuloksiin ympäristövahinkotapausten rekisteröinnissä, mikä puolestaan aiheuttaa vaikeuksia mahdollisen yhdenmukaistetun rahavakuusjärjestelmän määrittämisessä.

Jotkin jäsenvaltiot pitävät huomattavana ongelmana sitä, että ympäristövastuudirektiivissä ei ole ollenkaan otettu huomioon tapauksia, joissa vahingosta vastaavaa tahoja ei ole mahdollista jäljittää tai kyseinen taho on maksukyvytön. Tällaisissa tapauksissa saastuttaja maksaa -periaatetta ei voida soveltaa, ja ympäristövahingon korjaamiskustannukset jäävät kokonaan valtion, toisin sanottuna unionin kansalaisten vastattaviksi.

V. Ehdotuksia ympäristövastuudirektiivin yhdenmukaistamisen parantamiseksi

Vaikka ympäristövastuudirektiivissä ei suljeta pois mahdollisuutta, että jäsenvaltiot voivat hyväksyä tiukempia määräyksiä, olisi toivottavaa, että direktiiviin sisällytetään säännös, jolla perustettaisiin toissijaisen vastuun järjestelmä hyödyntäen kokemusta, jota joissakin maissa, kuten Ranskassa, Unkarissa, Puolassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa on saatu jo käyttöönotetuista malleista.

Lisäksi jotta voitaisiin taata laajempi kattavuus sellaisissa ympäristövahinkotapauksissa, joita ympäristövastuudirektiivi ei nykyisellään kata tai joihin ei voida soveltaa tavanomaisia rahavakuuksia (esimerkiksi suurtuhot), olisi syytä arvioida, onko syytä perustaa eurooppalainen rahasto ympäristövahinkojen korjaamista varten.

Uudet tekniset ja lääketieteelliset löydökset osoittavat myös, että teollisesta toiminnasta aiheutuva ympäristön pilaantuminen voi vaikuttaa ihmisen elimistöön arvaamattomilla tavoilla. Ympäristöön päästetyt epäpuhtaudet uhkaavat monimuotoista biologista ja kehitysbiologista tasapainoa, ja ympäristöön on muutamassa vuosikymmenessä päästetty monia uusia aineita, joilla voi olla ihmisen elimistöön monitahoisia vaikutuksia.

Kaikista näistä syistä lainsäätäjän olisi tartuttava tilaisuuteen ja muotoiltava uudelleen tehokas, yhtenäinen ja toimiva ympäristövahingon määritelmä, joka mukautuu teollistoiminnasta peräisin olevien epäpuhtauksien nopeaan kehitykseen ja jossa otetaan myös huomioon mahdollisuus ulottaa direktiivin soveltamisala ilmaa, kasvillisuutta ja eläimistöä sekä maisemaa koskeviin vahinkoihin ja pyritään yksilöimään uudet vaaralliset toimintotyypit, jotka tulisi lisätä niiden toimintojen luetteloon, joiden osalta on säädetty liitteessä III tarkoitettua toiminnanharjoittajan vahinkovastuusta.

Komission tutkimuksista ja useista asianomaisten tahojen lausunnoista on ilmennyt, että teollisuudenalat, jotka harjoittavat toimintoja, joihin voidaan soveltaa ympäristövastuudirektiivin mukaista järjestelmää, ovat suurimmaksi osin jo ottaneet käyttöön

rahavakuusjärjestelmiä; kyseiset markkinat pyrkivät siis itsesääntelyyn. Vakuutusyhtiöiden edustajat ovat vahvistaneet tämän suuntauksen ja korostaneet, että rahavakuuksien tarjoamista voitaisiin parantaa joko lisäämällä EU:ssa todettuja ympäristövahinkotapauksia koskevien tietojen määrää tai selventämällä direktiivin soveltamisen oikeudellista kehystä.

Ottaen huomioon nämä näkökohdat lainsäätäjä voisi harkita toiminnanharjoittajien ja vakuutusyhtiöiden toimintaa helpottavien sääntöjen käyttöönottoa, jotta ympäristövahinkoja koskevaa vakuutusjärjestelmää voitaisiin laajentaa. Lainsäätäjä voisi myös arvioida sitä, tulisiko rahavakuus tehdä pakolliseksi niille toiminnanharjoittajille, joita ympäristövastuudirektiivi koskee.

Viimeksi mainitun mahdollisuuden lisäksi voidaan yksilöidä muitakin tekijöitä, joista voisi olla hyötyä ympäristövahinkojen vakuuspiteiden parantamisen kannalta: ympäristövastuudirektiiviin liittyvien tapausten eurooppalaisen rekisterin perustaminen, direktiivin liitteessä III tarkoitettuja vaarallisia toimintoja harjoittavia toiminnanharjoittajia koskevan kansallisen ja eurooppalaisen rekisterin perustaminen sekä vaarallisia toimintoja harjoittavia toimijoita koskevan rahoitusvalvontajärjestelmän perustaminen.

Ympäristövastuudirektiivin täysimääräistä täytäntöönpanoa haittaa myös kansallisten hallintojen alhainen valmiustaso. Ne eivät aina pysty toteuttamaan tehokkaita menettelyjä ympäristövahinkotapausten todentamiseksi. Tästä syystä komission tulisi tehostaa ja parantaa ympäristövastuudirektiivin täytäntöönpanoa koskevaa koulutusohjelmaansa sekä lisätä ja kehittää kausittaisia tapaamisia eri kansallisten asiantuntijaryhmien kanssa.

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta 21. huhtikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/35/EY (ns. ympäristövastuudirektiivi) soveltamisesta (2016/2251(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta 21. huhtikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/35/EY, jäljempänä 'ympäristövastuudirektiivi'¹,
- ottaa huomioon komission kertomuksen neuvostolle ja Euroopan parlamentille ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annetun direktiivin 2004/35/EY 18 artiklan 2 kohdan nojalla (COM(2016)0204),
- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 4 ja 191 artiklan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 37 artiklan,
- ottaa huomioon geneettisesti muunnettujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön ja neuvoston direktiivin 90/220/ETY kumoamisesta 12. maaliskuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/18/EY²,
- ottaa huomioon, että direktiiviä 2004/35/EY on muutettu kaivannaisteollisuuden jätehuollosta annetulla direktiivillä 2006/21/EY³, hiilidioksidin geologisesta varastoinnista annetulla direktiivillä 2009/31/EY⁴ sekä merellä tapahtuvan öljyn- ja kaasunpuraustoiminnan turvallisuudesta annetulla direktiivillä 2013/30/EU⁵,
- ottaa huomioon ympäristövastuudirektiivin REFIT-arviointia koskevan komission yksiköiden valmisteluasiakirjan, joka liittyy ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annetun direktiivin 2004/35/EY 18 artiklan 2 kohdan mukaiseen komission kertomukseen neuvostolle ja Euroopan parlamentille (SWD(2016)0121),
- ottaa huomioon Euroopan parlamentin tutkimuspalvelun 15. kesäkuuta 2016 päivätyn ilmoituksen ”The implementation of the Environmental Liability Directive: a survey of the assessment process carried out by the Commission” (Ympäristövastuudirektiivin täytäntöönpano: komission toteuttaman arviointiprosessin tarkastelu)⁶,

---

¹ EUVL L 143, 30.4.2004, s. 56.

² EYVL L 106, 17.4.2001, s. 1.

³ EUVL L 102, 11.4.2006, s. 15.

⁴ EUVL L 140, 5.6.2009, s. 114.

⁵ EUVL L 178, 28.6.2013, s. 66.

⁶ PE 556.943.

- ottaa huomioon työjärjestyksen 52 artiklan sekä valiokunta-aloitteisten mietintöjen laatimista koskevasta lupamenettelystä 12. joulukuuta 2002 tehdyn puheenjohtajakokouksen päätöksen 1 artiklan 1 kohdan e alakohdan ja liitteen 3,
  - ottaa huomioon oikeudellisten asioiden valiokunnan mietinnön ja ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunnan lausunnon (A8-0297/2017),
- A. ottaa huomioon, että SEUT-sopimuksen 191 artiklan 1 kohdan mukaan unionin ympäristöpolitiikalla myötävaikutetaan muun muassa seuraavien tavoitteiden saavuttamiseen: ympäristön laadun säilyttäminen, suojelu ja parantaminen, ihmisten terveyden suojelu, luonnonvarojen harkittu ja järkevä käyttö sekä sellaisten toimenpiteiden edistäminen kansainvälisellä tasolla, joilla puututaan alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin;
- B. ottaa huomioon, että SEUT-sopimuksen 191 artiklan 2 kohdan mukaan unionin ympäristöpolitiikalla pyritään suojelun korkeaan tasoon, ja se perustuu ennalta varautumisen periaatteelle sekä periaatteille, joiden mukaan ennalta ehkäiseviin toimiin olisi ryhdyttävä ja ympäristövahingot olisi torjuttava ensisijaisesti niiden lähteellä ja saastuttajan olisi maksettava;
- C. ottaa huomioon SEUT-sopimuksen 11 artiklan, jossa määrätään, että "ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä unionin politiikan ja toiminnan määrittelyyn ja toteuttamiseen, erityisesti kestävän kehityksen edistämiseksi";
- D. ottaa huomioon, että SEUT-sopimuksen 192 artiklassa annetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston tehtäväksi päättää toimista unionin yleisten ympäristötavoitteiden toteuttamiseksi¹;
- E. ottaa huomioon, että perusoikeuskirjan 37 artiklan mukaan ympäristönsuojelun korkea taso ja ympäristön laadun parantaminen on sisällytettävä Euroopan unionin politiikkoihin ja varmistettava kestävän kehityksen periaatteen mukaisesti;
- F. ottaa huomioon, että EU:n tasolla koordinoitu ympäristöstrategia luo synergioita ja takaa johdonmukaisuuden unionin toimintapolitiikkojen välillä;
- G. ottaa huomioon, että ympäristövastuudirektiivin tämänhetkinen soveltamisala kattaa ainoastaan toiminnanharjoittajien luonnon monimuotoisuudelle (suojeltaville lajeille ja luontotyypeille), vesille ja maaperälle aiheuttamat ympäristövahingot;
- H. ottaa huomioon, että ympäristövahinkoja koskevan vastuun kattamiseksi on kehittynyt spontaanisti sellaisten rahavakuuksien markkinat, jotka voivat kuitenkin olla riittämättömät tiettyjen tapausten kattamiseksi esimerkiksi pk-yritysten tai tiettyjen toimintatyyppien (offshore-lautat, ydinlaitokset jne.) osalta;

---

¹ Unionin tuomioistuimen tuomio 9. maaliskuuta 2010, *ERG ym.*, C-378/08, ECLI:EU:C:2010:126, 45 kohta. Unionin tuomioistuimen tuomio 9. maaliskuuta 2010, *ERG ym.*, C-379/08 ja C-380/08, ECLI:EU:C:2010:127, 38 kohta. Unionin tuomioistuimen tuomio 9. maaliskuuta 2010, *Buzzi Unicem SpA ym.*, C-478/08 ja C-479/08, ECLI:EU:C:2010:129, 35 kohta.

- I. toteaa, että ympäristövastuudirektiivin epäyhtenäisen soveltamisen pääasiallisiin syihin kuuluu muiden ongelmien ohella vaikeus arvioida, onko luonnonvaroille aiheutunut vahinko ylittänyt määritetyn rajan, sekä se, että useissa jäsenvaltioissa ei ole olemassa menettelyä, jolla ne voisivat käsitellä ympäristöalan kansalaisjärjestöjen ja muiden asiaankuuluvien järjestöjen esittämiä huomautuksia ja havaintoja;
- J. ottaa huomioon, että useissa jäsenvaltioissa monilla sidosryhmillä (ympäristöalan kansalaisjärjestöt, vakuutusyhtiöt, toiminnanharjoittajat ja erityisesti toimivaltaiset viranomaiset) ei ole riittävästi (tai joissakin tapauksissa ei ole ollenkaan) yksityiskohtaisia tietoja ympäristövastuudirektiivistä muun muassa sellaisten neuvoantavien asiakirjojen puutteen vuoksi, jotka voisivat olla avuksi lainsäädännön saattamisessa osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä;
- K. ottaa huomioon, että monissa jäsenvaltioissa on edistytty ympäristövahinkojen ehkäisemistä ja korjaamista koskevien päätavoitteiden tehokkaassa saavuttamisessa; toteaa kuitenkin, että joissakin jäsenvaltioissa ympäristövastuudirektiiviä ei ole pantu täytäntöön riittävällä tavalla;
- L. ottaa huomioon, että uudet tieteelliset löydökset osoittavat, että teollisen toiminnan aiheuttama pilaantuminen voi vaikuttaa sekä ympäristöön että ihmisiin arvaamattomilla tavoilla, mikä uhkaa ihmisten terveyttä, kestävyyttä sekä biologisten ja kehitysbiologisten prosessien tasapainoa;
1. pitää merkittävänä komission tutkimuksia ja kertomuksia ympäristövastuudirektiivin täytäntöönpanon arvioinnista ja direktiivin vaikutuksista jäsenvaltioihin sekä sen antamia suosituksia direktiivin sellaista tehokasta ja johdonmukaista täytäntöönpanoa varten, jossa asetetaan etusijalle kansallisten ratkaisujen ja käytäntöjen yhdenmukaistaminen oikeudellisen vastuun laajemmassa kehityksessä; pitää tässä yhteydessä myönteisenä ympäristövastuudirektiivin monivuotisen työohjelman laatimista vuosiksi 2017–2020;
2. panee huolestuneena merkille, että niiden tulokset kertovat ympäristövastuudirektiivin täytäntöönpanon hälyttävästä tilanteesta, ja painottaa, että monissa jäsenvaltioissa direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä epäyhtenäisellä ja pinnallisella tavalla;

Ympäristövastuudirektiivin täytäntöönpanon tilanne

3. toteaa, että monet jäsenvaltiot eivät noudattaneet määräaikaa, joka oli asetettu saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja että kaikki 27 jäsenvaltiota olivat saattaneet sen osaksi kansallista lainsäädäntöään vasta vuoden 2010 puolivälin jälkeen;
4. toteaa, että ympäristövastuudirektiivissä myönnetty harkintavalta, huomattava epäselvyys ja keskeisten käsitteiden epäyhtenäinen soveltaminen sekä kehittymättömät valmiudet ja asiantuntemus aiheuttavat sen, että ympäristövastuudirektiivin saattaminen osaksi kansallisia vastuujärjestelmiä ei ole johtanut yhtäläisiin toimintaedellytyksiin, että komission kertomuksessa todetun mukaisesti se on tällä hetkellä varsin vaihtelevaa niin oikeudellisesti kuin käytännöllisesti ja että jäsenvaltioiden välillä on suuria eroja tapausten määrissä; katsoo tämän vuoksi, että säännösten yhdenmukaistaminen EU:n tasolla edellyttää lisäponnisteluja;

5. toteaa, että tämä yhdenmukaisuuden puute johtuu myös ympäristövastuudirektiivin yleisluontoisuudesta, sillä se on laadittu puitedirektiivin mallin mukaisesti;
6. pitää valitettavana, että huolimatta komission suorittamista toimista, jotka liittyvät direktiivin myöhäiseen saattamiseen osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpanossa ilmenneisiin ongelmiin, sekä huolimatta ympäristövastuudirektiivin sallimasta äärimmäisestä joustosta seitsemän jäsenvaltion on vielä ratkaistava joitakin sen täytäntöönpanoon liittyviä ongelmia;
7. panee merkille, että ympäristövahinkotapauksista, jotka ovat käynnistäneet ympäristövastuudirektiivin soveltamisen, ilmoittaminen vaihtelee jäsenvaltiosta toiseen, mikä johtuu siitä, että ympäristövastuudirektiivin¹ sijaan ne soveltavat kansallista lainsäädäntöään;

Ympäristövastuudirektiivin tehokkuuden rajat

8. panee merkille, että ympäristövastuudirektiivin tehokkuus vaihtelee merkittävästi eri jäsenvaltioissa;
9. toteaa, että ympäristövahinkoa koskevan ”olennaisuusrajan” vaihteleva tulkinta ja soveltaminen muodostavat yhden ympäristövastuudirektiivin tehokkaan ja yhtenäisen soveltamisen pääesteistä, kun taas täsmälliset tiedot viranomaisille koituvista hallinnollisista kustannuksista, mukaan lukien tiedot täydentävän ja korvaavan korjaamisen soveltamisesta, ovat rajallisia ja poikkeavat melkoisesti toisistaan, eivätkä ne ole lainkaan yritysten saatavilla;
10. pitää valitettavana, että ympäristövastuudirektiivissä onnettomuudet määritellään vakaviksi vain, jos niistä aiheutuu kuolonuhreja tai vakavia vammoja, eikä niissä viitata lainkaan ympäristövaikutuksiin; korostaa siksi, että vaikka onnettomuudesta ei aiheutuisi kuolonuhreja tai vakavia vammoja, sillä voi olla vakavia ympäristövaikutuksia sen laajuuden vuoksi tai siksi, että se vaikuttaa esimerkiksi suojelualueisiin, suojeltuihin lajeihin tai erityisen haavoittuviin elinympäristöihin;
11. pitää valitettavina sellaisia toimintoja, joilla on mahdollisesti merkittäviä kielteisiä vaikutuksia biologiseen monimuotoisuuteen ja ympäristöön, kuten vaarallisten aineiden putkijohtokuljetukset, kaivostoiminta ja haitallisten vieraslajien tuonti, ja jotka eivät tällä hetkellä kuulu ankaran vastuun soveltamisalaan; toteaa, että erityisesti biologiselle monimuotoisuudelle aiheutettujen vahinkojen osalta liitteen III toiminnot eivät riitä kattamaan aloja, joille on mahdollisesti aiheutunut vahinkoa;

---

¹ Ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annetun direktiivin 2004/35/EY 18 artiklan 2 kohdan mukaisen, neuvostolle ja Euroopan parlamentille osoitetun komission kertomuksen mukaan jäsenvaltiot ovat raportoineet direktiivin täytäntöönpanon osalta huhtikuun 2007 ja huhtikuun 2013 välisenä aikana noin 1 245 vahvistettua ympäristövahinkoa, jotka olivat johtaneet ympäristövastuudirektiivin soveltamiseen. Tapausmäärät kuitenkin vaihtelevat suuresti jäsenvaltiosta toiseen. Kaikista raportoiduista vahingoista yli 86 prosenttia koskee kahta jäsenvaltiota (Unkarissa 563 tapausta, Puolassa 506 tapausta). Jäljellä olevista tapauksista suurin osa raportoitiin kuudesta jäsenvaltiosta (Saksa 60 tapausta, Kreikka 40 tapausta, Italia 17 tapausta ja Latvia, Espanja ja Yhdistynyt kuningaskunta 8 tapausta). Yksitoista jäsenvaltiota ei ole raportoinut ympäristövastuudirektiivin soveltamisalaan kuuluvista tapauksista vuodesta 2007 lähtien, mahdollisesti koska näitä tapauksia tarkastellaan kansallisessa järjestelmässä.

12. toteaa, että 1 artiklassa mainittu ympäristövastuu olisi laajennettava kattamaan ympäristön kunnostaminen ja ekologinen ennallistaminen perustilaan sen jälkeen, kun ammatillinen toiminta on päättynyt, silloinkin kun ympäristövahinkojen aiheuttajina ovat toiminnot tai päästöt, joihin toimivaltaiset viranomaiset ovat nimenomaisesti antaneet luvan;
13. painottaa, että kaikki asianosaiset ovat ilmoittaneet ongelmista, jotka koskevat vaikeuksia toteuttaa ympäristövastuudirektiivin liitteessä III tarkoitettua vaarallisia toimintoja koskevaa vahinkovastuuta, kun kyse on ulkopuolisista oikeudenomistajista¹;
14. palauttaa mieliin nykyisten rahavakuuksien täytäntöönpanosta saadut kokemukset, joiden perusteella on havaittu puutteita sen varmistamisessa, että toiminnanharjoittajat tosiasiallisesti pystyvät vastaamaan taloudellisista velvoitteistaan silloin, kun ne ovat vastuussa ympäristövahingoista, ja on huolissaan tapauksista, joissa toiminnanharjoittajat eivät ole kyenneet huolehtimaan ympäristövahinkojen korjaamisen kustannuksista;
15. painottaa, että direktiivin soveltaminen laajamittaisiin onnettomuuksiin on edelleen ongelmallista erityisesti silloin, kun ei ole mahdollista määritellä vastuussa olevaa saastuttajaa ja/tai kun saastuttaja ajautuu maksukyvyttömyyteen tai konkurssiin;
16. panee merkille, että ympäristövahingoista niistä vastuussa oleville toiminnanharjoittajille aiheutuvia kustannuksia voidaan alentaa käyttämällä rahavakuutta koskevia välineitä (jotka kattavat vakuutukset ja vaihtoehtoiset välineet, kuten pankkitakaukset, obligaatiot, rahastot tai arvopaperit); toteaa, että ympäristövastuudirektiiviin liittyvillä rahavakuusmarkkinoilla kysyntä on vähäistä, koska monissa jäsenvaltioissa ilmenee vähän tapauksia, koska jotkin direktiivin käsitteet ovat epäselviä ja koska monissa jäsenvaltioissa vakuutusmallit kehittyvät yleisesti ottaen hitaasti riippuen siitä, miten kypsiä markkinat ovat tällaisille välineille;
17. panee merkille, että mahdollisuutta parantaa rahavakuuksien tarjontaa haittaa se, että EU:lla on vähän ympäristövastuudirektiivin mukaisia tapauksia koskevia tietoja ja että tiedot ovat ristiriitaisia;
18. kannustaa jäsenvaltioita toteuttamaan toimia edistääkseen sitä, että asianomaiset talous- ja rahoitusalan toimijat kehittävät rahavakuutta koskevia välineitä ja markkinoita, mukaan lukien maksukyvyttömyystapauksissa sovellettavat rahoitusmekanismit, jotta toiminnanharjoittajat voivat käyttää rahavakuuksia vastuidensa kattamiseen;
19. pyytää kiinnittämään huomiota komission toteutettavuustutkimukseen EU:n laajuisen teollisuuskatastrofien riskinjakojärjestelyn perustamisesta² ja pitää erittäin tärkeänä uusien analyysien ja syvällisemmän toteutettavuustutkimuksen tekemistä keskeisistä oikeudellisista ja rahoituskysymyksistä;
20. panee tyytyväisenä merkille, että ympäristövastuudirektiivin soveltamista suojeltavien lajien ja luontotyyppien osalta koskevassa asiassa puolet jäsenvaltioista noudattaa

¹ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 4. maaliskuuta 2015, *Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare ym. v. Fipa Group ym.*, asia C-534/13, ECLI:EU:C:2015:140.

² Study to explore the feasibility of creating a fund to cover environmental liability and losses occurring from industrial accidents, Euroopan komission loppuraportti, ympäristöasioiden pääosasto, 17. huhtikuuta 2013.

laajempaa soveltamisalaa (Belgia, Tšekki, Viro, Kreikka, Espanja, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Unkari, Puola, Portugali, Slovenia, Ruotsi, Yhdistynyt kuningaskunta);

21. toteaa, että yksi ympäristövastuudirektiivin riittämättömän yhdenmukaistamisen monista syistä on myös se, ettei siinä ole säädetty vakiomuotoisesta hallintomenettelystä, jota sovellettaisiin ympäristövahingon välittömästä uhasta tai todellisesta ympäristövahingosta ilmoittamiseen toimivaltaisille viranomaisille; pitää siksi valitettavana, että tällaisia ilmoituksia tai tietoja siitä, miten tapaukset käsiteltiin, ei ole pakko julkaista; huomauttaa, että joissakin jäsenvaltioissa on pantu merkille tämä rajoite kansallisessa lainsäädännössä ja perustettu sen vuoksi tietokantoja ilmoituksista/onnettomuuksista/tapauksista; toteaa kuitenkin, että käytännöt vaihtelevat suuresti jäsenvaltiosta toiseen ja ovat suhteellisen rajallisia;
22. korostaa, että korvausjärjestelmien on pystyttävä käsittelemään rajat ylittäviä korvausvaatimuksia tehokkaasti, nopeasti, kohtuullisessa ajassa ja ilman Euroopan talousalueen eri maihin sijoittautuneiden asianomistajien välistä syrjintää; suosittaa, että järjestelmien olisi katettava sekä ensisijaiset että toissijaiset vahingot kaikilla kyseisillä aloilla, koska tällaiset onnettomuudet vaikuttavat laajempiin alueisiin ja niillä voi olla pitkäaikaisia vaikutuksia; korostaa, että erityisesti Euroopan talousalueeseen kuulumattomien naapurimaiden on kunnioitettava ympäristönsuojelua ja ympäristövastuuta koskevaa kansainvälistä lainsäädäntöä;
23. toteaa jälleen, että ympäristövastuudirektiivin 4 artiklan 5 kohdassa säädetään, että direktiiviä sovelletaan hajakuormituksesta aiheutuneeseen ympäristövahinkoon tai sen välittömään uhkaan ainoastaan, jos voidaan osoittaa syy-yhteys vahingon ja yksittäisten toiminnanharjoittajien toiminnan välillä; toteaa jälleen myös sen, että hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli (IPCC) totesi jo vuonna 2013 julkaisemassaan raportissa, että kasvihuonekaasupäästöjen ja ilmastonmuutoksen ja ympäristöön liittyvien vahinkojen välillä vallitsee vahva syy-yhteys¹;

Ehdotuksia ympäristövastuudirektiivin yhdenmukaistamisen parantamiseksi

24. pyytää, että ympäristövastuudirektiiviä ja sen 2 artiklan 1 kohdassa olevaa 'ympäristövahingon' määritelmää tarkistettaisiin mahdollisimman pian erityisesti niiden perusteiden osalta, jotka liittyvät suojeltaville lajeille ja luontotyypeille aiheutuvan vahingon (liite I) määrittämiseen, sekä maaperälle ja vesille aiheutuvaa vahinkoa koskevan riskin osalta, jotta direktiivi olisi riittävän tehokas, yhtenäinen ja toimiva pystyäkseen vastaamaan teollisuudesta peräisin olevien epäpuhtauksien nopeaan kehitykseen;
25. pyytää komissiota vastaavasti selventämään, määrittelemään ja tarkentamaan "olennaisuusrajan" käsitettä ja arvioimaan mahdollisuutta ottaa käyttöön toimintoja varten eriytettyjä enimmäisvastuun raja-arvoja, jotta ympäristövastuudirektiivin

---

¹ IPCC, 2013: Climate Change 2013: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Stocker, T.F. et al. Cambridge University Press, Cambridge, Yhdistynyt kuningaskunta ja New York, NY, Yhdysvallat, 1535 ss, doi:10.1017/CBO9781107415324.

soveltamisesta voitaisiin tehdä yhdenmukaisempaa ja yhtenäisempää kaikissa jäsenvaltioissa;

26. kehottaa komissiota antamaan selkeän ja toimivan tulkinnan ympäristövastuudirektiivin määrittelemästä maantieteellisestä viittauksesta ”suotuisaan suojelun tasoon” liittyen (EU:n alue, kansallinen alue, luontoalue); katsoo, että siksi tarvittaisiin kohdennettua lähestymistapaa, jotta varmistetaan moitteeton ja tehokas täytäntöönpano;
27. pyytää komissiota määrittelemään tarvittavat säännöt, jotta voidaan määrittää selvästi ja kiistattomasti, milloin ympäristövastuudirektiiviä on sovellettava ja milloin on puolestaan sovellettava kansallista lainsäädäntöä, mikäli tämä on direktiiviä tiukempaa;
28. toteaa, että ilman pilaantuminen on vahingollista ihmisten terveydelle ja ympäristölle ja että Eurostatin mukaan typpidioksidi- ja pienhiukkaspäästöt aiheuttavat vakavia terveysriskejä; kehottaa tässä yhteydessä sisällyttämään ekosysteemit 2 artiklassa oleviin ympäristövahingon ja luonnonvaran määritelmiin; pyytää komissiota harkitsemaan mahdollisuutta laajentaa ympäristövastuudirektiivin soveltamisalaa ja määrätä korvausvelvollisuus ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheutuvista vahingoista, mukaan lukien myös ilmalle aiheutetut vahingot¹;
29. kehottaa komissiota ottamaan käyttöön pakolliset rahavakuudet eli pakolliset ympäristövastuuvakuutukset toiminnanharjoittajille ja kehittämään yhdenmukaisia EU:n menetelmiä, joilla lasketaan vastuun enimmäisraja-arvot ottaen huomioon kunkin toiminnon ja sitä ympäröivän alueen erityispiirteet; kehottaa lisäksi komissiota harkitsemaan mahdollisuutta luoda eurooppalainen rahasto ympäristön suojaamiseksi ympäristövastuudirektiivin² soveltamisalaan kuuluvilta teollisen toiminnan aiheuttamilta ympäristövahingoilta maksukyvyttömyysriskin varalta niissä tapauksissa, joissa rahavakuutta koskevat markkinat eivät riitä, vaikuttamatta kuitenkaan saastuttaja maksaa -periaatteen soveltamiseen; katsoo, että saman olisi koskettava suuria onnettomuuksia, joissa vahingosta vastuussa olevaa toimijaa on mahdotonta saada selville;
30. katsoo, että kaikkien toiminnoista hyötyvien toiminnanharjoittajien olisi oltava myös vastuussa kyseisten toimintojen aiheuttamista ympäristövahingoista tai pilaantumisesta;
31. toteaa, että teollisuuteen liittyvien onnettomuuksien merkityksen ja mahdollisten vaikutusten sekä ihmisten terveydelle, luonnonympäristölle ja omaisuudelle aiheutuvien riskien vuoksi tarvitaan lisää varotoimia, joilla unionin kansalaisille taataan onnettomuuksien estämistä ja hallintaa koskeva turvallinen ja vakaa järjestelmä, joka perustuu riskien jakamiseen, teollisuuden toiminnanharjoittajien vastuun tehostamiseen ja saastuttaja maksaa -periaatteen noudattamiseen; pyytää arvioimaan, onko ympäristövastuudirektiiviin välttämätöntä sisällyttää ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheutettuja vahinkoja koskeva siviilioikeudellinen vastuujärjestelmä³;

---

1 Mahdollisuus, jota on tarkasteltu komission 19. helmikuuta 2014 päivätyssä asiakirjassa ”Study on ELD Effectiveness: Scope and Exceptions”, s. 84.

2 Tämä mahdollisuus mainitaan komission 17. huhtikuuta 2013 julkaisemassa asiakirjassa ”Study to explore the feasibility of creating a fund to cover environmental liability and losses occurring from industrial accidents”.

3 Näin on jo tehty Portugalissa, ja tätä on arvioitu komission 16. toukokuuta 2013 päivätyssä tutkimuksessa ”Implementation challenges and obstacles of the Environmental Liability Directive (ELD)”, s. 75.

32. pyytää, että otettaisiin käyttöön toissijaisen vastuun järjestelmä ulkopuolisten oikeudenomistajien osalta;
33. suosittelee, että mahdollisuus vaatia valtion toissijaista vastuuta tehdään pakolliseksi, jotta varmistetaan lainsäädännön vaikuttava ja ennakoiva täytäntöönpano;
34. kehottaa lisäksi poistamaan mahdollisuuden vapauttaa vastuusta lupaehtojen noudattamisen ja parhaan tekniikan tason ylläpitämisen perusteella, jotta voidaan luoda tasapuoliset toimintaedellytykset ja edistää saastuttaja maksaa -periaatetta sekä parantaa lainsäädännön vaikuttavuutta;
35. kehottaa komissiota antamaan viipymättä ehdotuksen Euroopan tason ympäristötarkastuksista;
36. katsoo, että ympäristövastuudirektiivin uudelleentarkastelun yhteydessä on ensisijaisesti ulotettava ankara vastuu koskemaan liitteeseen III kuulumattomia toimintoja kaikenlaisten sellaisten ympäristövahinkojen osalta, joilla on haitallisia vaikutuksia, jotta voidaan tehostaa lainsäädäntöä noudattamalla saastuttaja maksaa -periaatetta ja kannustamalla toiminnanharjoittajia huolehtimaan asianmukaisesti toimintansa riskeistä; pyytää tässä yhteydessä komissiota perustamaan rekisterin niistä toiminnanharjoittajista, jotka harjoittavat vaarallisia toimintoja, ja taloudellisen seurantajärjestelmän, jolla taataan kyseisten toiminnanharjoittajien maksukyky;
37. kehottaa komissiota varmistamaan, että ympäristövastuudirektiiviä sovelletaan kaikesta ammatillisesta toiminnasta aiheutuviin ympäristövahinkoihin ja että tuottajalla on ankara vastuu;
38. pyytää, että luodaan julkisesti käytettävissä oleva, ympäristövastuudirektiivin soveltamisalaan kuuluvat ympäristövahingot käsittävä eurooppalainen tietokanta käyttäen mallina esimerkiksi Irlannin ilmoitusjärjestelmää, jossa ympäristövahingoista voidaan ilmoittaa verkossa, jotta voidaan parantaa luottamusta ympäristövastuudirektiivillä luotuun järjestelmään ja varmistaa parempi täytäntöönpano; katsoo, että tällainen julkinen tietokanta mahdollistaisi ympäristövastuudirektiivin luoman järjestelmän olemassaoloa ja direktiivin täytäntöönpanoa koskevan tietoisuuden lisäämisen sidosryhmien, toimijoiden ja kansalaisten keskuudessa, mikä auttaisi parantamaan ympäristövahinkojen ehkäisemistä ja korjaamista;
39. suosittaa, että jotta ympäristövastuudirektiiviin liittyviä tapauksia koskevat julkiset tietokannat olisivat helposti ja tehokkaasti saatavilla, ne perustetaan seuraavia vaatimuksia noudattaen:
  - niiden olisi oltava verkossa yleisesti saatavilla ja tapauksista olisi annettava pyynnöstä lisätietoja
  - jokaisella maalla olisi oltava keskitetty tietokanta sen sijaan, että kullakin alueella on erilliset tietokantansa
  - ilmoitukset uusista tapauksista olisi julkaistava välittömästi verkossa

- kustakin tietokantaan rekisteröidystä tapauksesta olisi ilmoitettava saastuttajan nimi, tiedot aiheutetun vahingon luonteesta ja laajuudesta, suoritetuista tai myöhemmin suoritettavista ehkäisemis-/korjaamistoimista sekä viranomaisten suorittamista ja/tai viranomaisten kanssa suoritetuista menettelyistä;
- 40. pyytää, että liitteessä III olevien vaarallisten toimintojen luokkia laajennettaisiin niin, että niihin kuuluisivat kaikki mahdollisesti ympäristölle ja ihmisten terveydelle haitalliset toiminnot;
- 41. korostaa, että ympäristövahinkojen ehkäisemisen kannalta tärkeitä ovat järjestelmälliset kampanjat, joiden avulla jäsenvaltiot varmistavat, että mahdolliset saastuttajat ja mahdolliset uhrit ovat tietoisia riskeistä, saatavilla olevista vakuutuksista ja muista taloudellisista ja oikeudellisista välineistä, jotka voivat suojata heitä kyseisiltä riskeiltä, sekä heille mahdollisesti koituvista eduista;
- 42. katsoo, että kaikki toteennäytettyä vastuuta sekä määrättyjä seuraamuksia koskevat yksityiskohtaiset tiedot olisi julkistettava, jotta ympäristövahinkojen todelliset kustannukset tulevat kaikkien tietoon;
- 43. ehdottaa sellaisen mekanismin perustamista, jolla ympäristöalan kansalaisjärjestöjä ja muita asiaankuuluvia järjestöjä voitaisiin kannustaa esittämään huomautuksia ja havaintoja;
- 44. ehdottaa, että sellaisten yritysten osalta, jotka panostavat onnistuneesti ympäristövahinkojen ehkäisyyn, säädettäisiin verohelpotuksista tai muuntotyypisistä kannustimista;
- 45. suosittaa, että perustetaan riippumattomia viranomaisia, joilla on hallinnointi- ja seurantavaltuudet sekä ympäristövastuudirektiivissä säädetyt valtuudet määrätä seuraamuksia, kuten mahdollisuus pyytää rahavakuuksia osapuolilta, joiden toimintaan liittyy riskejä, ottaen huomioon yksittäisen mahdollisen saastuttajan erityistilanteen esimerkiksi ympäristölupien myöntämisen osalta;
- 46. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että ympäristövastuudirektiivi tukee riittävästi EU:n lintu- ja luontotyyppidirektiivien tavoitteiden saavuttamista; vaatii, että ympäristötarkastuksista vastaavat viranomaiset osallistuvat ympäristövastuulain täytäntöönpanoon ja täytäntöönpanon valvontaan;
- 47. pyytää komissiota tehostamaan ympäristövastuudirektiivin soveltamista koskevaa koulutusta jäsenvaltioissa ja perustamaan toiminnan harjoittajille neuvontapalveluja, jotka tarjoavat tietoja, apua ja tukea riskien ja vahinkojen arvioimista varten; suosittaa lisäksi, että otetaan käyttöön neuvoa-antavia asiakirjoja, jotka voisivat olla avuksi lainsäädännön saattamisessa asianmukaisesti osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä;
- 48. toteaa jälleen, että ympäristövastuudirektiivin mukaan henkilöillä, joihin ympäristövahinko vaikuttaa haitallisesti, on oikeus pyytää, että toimivaltainen viranomainen ryhtyy toimiin; ottaa myös huomioon, että unionin lainsäädännössä säädetään, että unionin kansalaisille olisi taattava tehokas ja oikea-aikainen oikeuden saatavuus (Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 3 kohta, SEU-sopimuksen 6 artikla ja

Euroopan ihmisoikeussopimuksen asiaankuuluvat säännökset) ja että saastuttajan olisi vastattava ympäristövahingon kustannuksista (SEUT-sopimuksen 191 artikla); kehottaa näin ollen komissiota esittämään lainsäädäntöehdotuksen Århusin yleissopimuksen oikeussuojan saatavuutta koskevan pilarin täytäntöönpanoa koskevista vähimmäisvaatimuksista; pyytää komissiota arvioimaan mahdollisuutta ottaa käyttöön kollektiivisia oikeussuojakeinoja sellaisia tapauksia silmällä pitäen, joissa on rikottu unionin ympäristölainsäädäntöä;

49. kehottaa komissiota ympäristövastuudirektiivin uudelleentarkastelun yhteydessä harkitsemaan, voisiko se asettaa jäsenvaltioille velvoitteen direktiivin soveltamista koskevan kertomuksen antamisesta joka toinen vuosi;
50. pitää rikosoikeudellisia seuraamuksia tärkeinä keinona ehkäistä ympäristövahinkoja ja pitää valitettavana, että ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin 19. marraskuuta 2008 annettu direktiivi 2008/99/EY ei ole ajan tasalla; pyytää, että komissio ryhtyy viipymättä tarkastelemaan uudelleen kyseisen direktiivin soveltamisalaa, jotta se kattaisi kaiken sovellettavan unionin ympäristölainsäädännön;
51. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.

20.6.2017

YMPÄRISTÖN, KANSANTERVEYDEN JA ELINTARVIKKEIDEN TURVALLISUUDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO

oikeudellisten asioiden valiokunnalle

ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta
21. huhtikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/35/EY (ns.
ympäristövastuudirektiivi) soveltamisesta
(2016/2251(INI))

Valmistelija (*): Benedek Jávor

(*) Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 54 artikla

EHDOTUKSET

Ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa oikeudellisten asioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. toteaa, että ympäristövastuudirektiivissä myönnetyn harkintavallan vuoksi sen täytäntöönpano jäsenvaltioissa ei ole ollut koordinoitua, yhdenmukaistettua eikä vaikuttavaa, mikä on johtanut täytäntöönpanon puutteisiin, huomattaviin jäsenvaltioiden välisiin eroihin tapausten määrässä ja toimijoiden kannalta epätasapuolisten kilpailuedellytysten syntymiseen;
2. kehottaa tarkistamaan ympäristövastuudirektiiviä mahdollisimman pian;
3. kehottaa ympäristövastuudirektiivin uudelleentarkastelun yhteydessä selkeyttämään ympäristövahingon määritelmää 2 artiklan 1 kohdassa erityisesti niiden perusteiden osalta, jotka liittyvät suojeltaville lajeille ja luontotyypeille aiheutuvan vahingon (liite I) määrittämiseen, sekä maaperälle ja vesille aiheutuvaa vahinkoa koskevan riskin osalta (2 artiklan 1 kohta); kehottaa määrittelemään ne uudestaan kaikkien ympäristölle aiheutuvien vahinkojen kattamiseksi;
4. kehottaa komissiota myös sisällyttämään ekosysteemit 2 artiklassa oleviin ympäristövahingon ja luonnonvaran määritelmiin;

5. toteaa, että eräät jäsenvaltiot ovat ilmeisesti käyttäneet ympäristövastuudirektiiviä varsin usein ympäristövahinkoihin, kun taas toiset jäsenvaltiot vaikuttavat soveltaneen kansallista ympäristölainsäädäntöä direktiivin sijaan;
6. pitää myönteisinä komission pyrkimyksiä arvioida ympäristövastuudirektiivin täytäntöönpanoa eri jäsenvaltioissa ja kuroa kiinni siinä ilmenneitä eroja;
7. pitää myönteisenä ympäristövastuudirektiivin monivuotisen työohjelman laatimista vuosiksi 2017–2020;
8. palauttaa mieliin nykyisten rahavakuuksien täytäntöönpanosta saadut kokemukset, jotka ovat osoittaneet, miten haasteellista on varmistaa toiminnanharjoittajien vastuu ympäristövahingoista, ja on huolissaan tapauksista, joissa toiminnanharjoittajat eivät ole kyenneet huolehtimaan ympäristövahinkojen korjaamisen kustannuksista;
9. muistuttaa, että koska toiminnanharjoittajilla ei ole velvoitetta ympäristövastuuseen liittyvään rahavakuuteen, kustannuksia ei ehkä korvatakaan täysimääräisesti vakavan tapauksen sattuessa;
10. katsoo, että kaikkien toiminnoista hyötyvien toiminnanharjoittajien olisi oltava myös vastuussa kyseisten toimintojen aiheuttamista ympäristövahingoista ja pilaantumisesta;
11. toteaa, että 1 artiklassa mainittu ympäristövastuu olisi laajennettava kattamaan ympäristön kunnostaminen ja ekologinen ennallistaminen perustilaan sen jälkeen, kun ammatillinen toiminta on päättynyt, silloinkin kun ympäristövahinkojen aiheuttajina ovat toiminnot tai päästöt, joihin toimivaltaiset viranomaiset ovat nimenomaisesti antaneet luvan;
12. pitää valitettavina sellaisia toimintoja, joilla on mahdollisesti merkittäviä kielteisiä vaikutuksia biologiseen monimuotoisuuteen ja ympäristöön, kuten vaarallisten aineiden putkijohtokuljetukset, kaivostoiminta ja haitallisten vieraslajien tuonti, ja jotka eivät tällä hetkellä kuulu ankaran vastuun soveltamisalaan; toteaa, että erityisesti biologiselle monimuotoisuudelle aiheutettujen vahinkojen suhteen liitteen III toiminnot eivät riitä kattamaan aloja, joille on mahdollisesti aiheutunut vahinkoa;
13. katsoo, että ympäristövastuudirektiivin uudelleentarkastelun yhteydessä on ensisijaisesti ulotettava ankara vastuu koskemaan liitteeseen III kuulumattomia toimintoja kaikenlaisten sellaisten ympäristövahinkojen osalta, joilla on haitallisia vaikutuksia, jotta voidaan tehostaa lainsäädäntöä noudattamalla saastuttaja maksaa -periaatetta ja kannustamalla toiminnanharjoittajia huolehtimaan asianmukaisesti toimintansa riskeistä;
14. kehottaa komissiota ympäristövastuudirektiivin uudelleentarkastelun yhteydessä laajentamaan direktiivin soveltamisalaa ja ulottamaan vastuun koskemaan myös ihmisten terveydelle ja ympäristölle, esimerkiksi ilmalle ja kosteikoille, aiheutuvaa vahinkoa; katsoo, että täten ympäristövastuudirektiivi saataisiin vastaamaan muuta ihmisten terveyden ja ympäristön suojelua koskevaa EU-lainsäädäntöä ja samalla olisi helpompaa lisätä ympäristövastuudirektiiviin säännöksiä, kuten vaatimus ehkäisevien toimenpiteiden ja korjaavien hätätoimenpiteiden toteuttamisesta joko direktiivin tai sen täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säädösten mukaisesti;

15. kehottaa komissiota varmistamaan, että ympäristövastuudirektiiviä sovelletaan kaikesta ammatillisesta toiminnasta aiheutuviin ympäristövahinkoihin ja että tuottajalla on ankara vastuu;
16. kehottaa komissiota sisällyttämään ympäristövastuudirektiiviin seuraavassa uudelleentarkastelussa EU:n ajoneuvojen päästölainsäädäntöä rikkovien ajoneuvojen aiheuttamien ilmansaasteiden vahingot ihmisten terveydelle ja ympäristölle, sillä tämä saattaisi parantaa ennaltaehkäisyä ja ennalta varautumista;
17. kehottaa lisäksi poistamaan mahdollisuuden vapauttaa vastuusta lupaehtojen noudattamisen ja parhaan tekniikan tason ylläpitämisen perusteella, jotta voidaan luoda tasapuoliset toimintaedellytykset ja edistää saastuttaja maksaa -periaatetta sekä parantaa lainsäädännön vaikuttavuutta;
18. suosittelee, että mahdollisuus vaatia valtion toissijaista vastuuta tehdään pakolliseksi, jotta varmistetaan lainsäädännön vaikuttava ja ennakoiva täytäntöönpano;
19. toteaa, että teollisuuteen liittyvien onnettomuuksien merkityksen ja mahdollisten vaikutusten sekä ihmisten terveydelle, luonnonympäristölle ja omaisuudelle aiheutuvien riskien vuoksi tarvitaan lisää varotoimia, joilla unionin kansalaisille varmistetaan onnettomuuksien estämistä ja hallintaa koskeva turvallinen ja vakaa järjestelmä, joka perustuu riskien jakamiseen, teollisuuden toiminnanharjoittajien vastuun tehostamiseen ja saastuttaja maksaa -periaatteen noudattamiseen;
20. kehottaa komissiota ympäristövastuudirektiivin uudelleentarkastelun yhteydessä harkitsemaan, voisiko se asettaa jäsenvaltioille veloitteen direktiivin soveltamista koskevan kertomuksen antamisesta joka toinen vuosi;
21. muistuttaa ympäristövastuudirektiivin uudelleentarkastelun yhteydessä kannattavansa pakollisia rahavakuuksia eli pakollisia ympäristövastuuvakuutuksia toiminnanharjoittajille; kehottaa komissiota kehittämään yhdenmukaisia EU:n menetelmiä, joilla lasketaan vastuun enimmäisraja-arvot ottaen huomioon kunkin toiminnon ja sitä ympäröivän alueen erityispiirteet, ja arvioimaan mahdollisuutta täydentää tätä EU:n laajuisella rahastolla tai vakuutusperustaisella riskinjakojärjestelyllä, josta on tarkoitus rahoittaa pakollisen rahavakuuden ylittävät korjaamisesta aiheutuvat kustannukset koordinoitusti muiden olemassa olevien kansainvälisten ympäristövastuurahastojen kanssa;
22. kehottaa komissiota ottamaan käyttöön pakollisen ympäristövastuuvakuutuksen, joka kattaa kaikki EU:n toiminnanharjoittajat, ja velvoittamaan kunkin jäsenvaltion toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet kaikkien toiminnanharjoittajien ympäristövastuun varmistamiseksi alueellaan;
23. kannustaa jäsenvaltioita toteuttamaan toimia edistääkseen sitä, että asianomaiset talous- ja rahoitusalan toimijat kehittävät rahavakuutta koskevia välineitä ja markkinoita, mukaan lukien maksukyvyttömyystapauksissa sovellettavat rahoitusmekanismit, jotta toiminnanharjoittajat voivat käyttää rahavakuuksia vastuidensa kattamiseen;

24. pyytää kiinnittämään huomiota komission toteutettavuustutkimukseen EU:n laajuisen teollisuuskatastrofien riskinjakojärjestelyn perustamisesta¹ ja pitää erittäin tärkeänä uusien analyysien ja syvällisemmän toteutettavuustutkimuksen tekemistä keskeisistä oikeus- ja rahoituskysymyksistä;
25. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että ympäristövastuudirektiivi tukee riittävästi EU:n lintu- ja luontotyyppidirektiivien tavoitteiden saavuttamista; vaatii, että ympäristötarkastuksista vastaavat viranomaiset osallistuvat ympäristövastuulain täytäntöönpanoon ja täytäntöönpanon valvontaan;
26. pitää rikosoikeudellisia seuraamuksia tärkeinä ympäristövahinkojen ehkäisykeinoina ja pitää valitettavana, että ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin 19. marraskuuta 2008 annettu direktiivi 2008/99/EY ei ole ajan tasalla; pyytää, että komissio ryhtyy viipymättä tarkastelemaan uudelleen kyseisen direktiivin soveltamisalaa, jotta se kattaisi kaiken sovellettavan unionin ympäristölainsäädännön;
27. pitää tärkeänä saada aikaan unionin lainsäädäntöä Århusin yleissopimuksen oikeussuojan saatavuutta koskevan pilarin täytäntöönpanoa koskevista vähimmäisvaatimuksista;
28. kehottaa jälleen komissiota antamaan viipymättä ehdotuksen Euroopan tason ympäristötarkastuksista.

---

¹ Study to explore the feasibility of creating a fund to cover environmental liability and losses occurring from industrial accidents, Euroopan komission loppuraportti, ympäristöasioiden pääosasto, 17. huhtikuuta 2013.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	8.6.2017
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 46 -: 4 0: 3
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Margrete Auken, Pilar Ayuso, Zoltán Balczó, Ivo Belet, Biljana Borzan, Lynn Boylan, Soledad Cabezón Ruiz, Nessa Childers, Birgit Collin-Langen, Mireille D'Ornano, Miriam Dalli, Mark Demesmaecker, Bas Eickhout, Karl-Heinz Florenz, Francesc Gambús, Elisabetta Gardini, Arne Gericke, Jens Gieseke, Julie Girling, Françoise Grossetête, Jytte Guteland, György Hölvényi, Jean-François Jalkh, Benedek Jávor, Jo Leinen, Peter Liese, Norbert Lins, Valentinas Mazuronis, Susanne Melior, Bolesław G. Piecha, Pavel Poc, Frédérique Ries, Davor Škrlec, Renate Sommer, Ivica Tolić, Adina-Ioana Vălean, Jadwiga Wiśniewska
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Jørn Dohrmann, Ismail Ertug, Eleonora Evi, Jan Huitema, Urszula Krupa, Gesine Meissner, Ulrike Müller, Younous Omarjee, Sirpa Pietikäinen, Carolina Punset, Bart Staes, Tiemo Wölken, Carlos Zorrinho
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (200 art. 2 kohta)	Arnaud Danjean, Wim van de Camp

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

46	+
ALDE	Jan Huitema, Valentinas Mazuronis, Gesine Meissner, Ulrike Müller, Carolina Punset, Frédérique Ries
ECR	Jørn Dohrmann, Arne Gericke
EFDD	Eleonora Evi
GUE/NGL	Lynn Boylan, Younous Omarjee
NI	Zoltán Balczó
PPE	Pilar Ayuso, Ivo Belet, Birgit Collin-Langen, Arnaud Danjean, Karl-Heinz Florenz, Francesc Gambús, Elisabetta Gardini, Jens Gieseke, Françoise Grossetête, György Hölvényi, Peter Liese, Norbert Lins, Sirpa Pietikäinen, Renate Sommer, Ivica Tolić, Adina-Ioana Vălean, Wim van de Camp
S&D	Biljana Borzan, Soledad Cabezón Ruiz, Nessa Childers, Miriam Dalli, Ismail Ertug, Jytte Guteland, Jo Leinen, Susanne Melior, Pavel Poc Tiemo Wölken, Flavio Zanonato, Carlos Zorrinho
VERTS/ALE	Margrete Auken, Bas Eickhout, Benedek Jávor, Davor Škrlec, Bart Staes

4	-
ECR	Julie Girling, Urszula Krupa, Bolesław G. Piecha, Jadwiga Wiśniewska

3	0
ECR	Mark Demesmaeker
ENF	Mireille D'Ornano, Jean-François Jalkh

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	2.10.2017
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 21 -: 1 0: 2
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Max Andersson, Joëlle Bergeron, Marie-Christine Boutonnet, Jean-Marie Cavada, Rosa Estaràs Ferragut, Laura Ferrara, Mary Honeyball, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Gilles Lebreton, Jiří Maštálka, Emil Radev, Julia Reda, Evelyn Regner, Pavel Svoboda, József Szájer, Axel Voss, Tadeusz Zwiefka
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Isabella Adinolfi, Angel Dzhambazki, Jens Rohde, Virginie Rozière, Tiemo Wölken
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (200 art. 2 kohta)	Kateřina Konečná, Jens Nilsson

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
ASIESTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

21	+
ALDE	Jean-Marie Cavada, Jens Rohde
EFDD	Joëlle Bergeron, Laura Ferrara
GUE/NGL	Kateřina Konečná, Jiří Maštálka
PPE	Rosa Estaràs Ferragut, Emil Radev, Pavel Svoboda, József Szájer, Axel Voss, Francis Zammit Dimech, Tadeusz Zwiefka
S&D	Mary Honeyball, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Jens Nilsson, Evelyn Regner, Virginie Rozière, Tiemo Wölken
Verts/ALE	Max Andersson, Julia Reda

1	-
ECR	Angel Dzhambazki

2	0
ENF	Marie-Christine Boutonnet, Gilles Lebreton

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää